

Jelentés
a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban
tett szakfelügyeleti látogatásról

2002. október 8-án felkerestem a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárat szakfelügyeleti látogatás céljából. Megbeszélést folytattam Zalai Katalin levéltárigazgatóval.

A szakfelügyeleti látogatás fő szempontjai a következők voltak:

- a darabszintű nyilvántartást igénylő gyűjtemények nyilvántartásának módja, segédlettel való ellátottsága, tárolási helye és körülményei
- a levéltári nyilvántartás és a segédletek megléte, vezetésének helyzete
- a kutatószolgálat
- a 2001-ben elnyert állami támogatás felhasználása és hasznosulása

A levéltár fenntartója továbbra is a Politikatörténeti Intézet KHT. Az intézmény változatlanul az Alkotmány u. 2. számú épületben működik megfelelő körülmények között. Jelenleg 4.028 fm iratanyagot őriz. Személyi ellátottsága szintén változatlanul 4 fő. A 2000. szeptember 20-i szakfelügyeleti látogatásom óta Horváth Julianna levéltáros megkapta levéltár szakos egyetemi diplomáját, Halász Nóra kezelő pedig elvégezte a segédlevéltárosi tanfolyamot.

Meg kell jegyezni, hogy a szakszervezeti iratok 1999. évi letéti szerződés alapján történő átvételét – amely majdnem megháromszorozta az iratanyag mennyiségét – sajnos létszámgyarapodás nem követte. A dokumentumok mennyisége minimum plussz 2 fő alkalmazását teszi indokolttá.

1. A darabszintű nyilvántartásokat igénylő gyűjtemények helyzete:

A levéltárnak az alábbi gyűjteményei vannak, amelyek darabszintű nyilvántartásokat igényelnek:

Hangtár:

Az intézmény hanganyagokat és lemezeket őriz, amelyeket dobozokban tárolnak.

Nyilvántartásuk a következő adatokat tartalmazza: sorszám, megnevezés eredeti felvétel időpontja, átjátszási időpont, műszaki adatok.

Röpirattár:

A levéltár jelentős röplap-gyűjteménnyel rendelkezik. A röplapok korszakonkénti bontásban, savmentes papírok között dobozokban találhatóak.

Nyilvántartásuk a következő adatokat tartalmazza: sorszám, jelzet, röplap címe, kiadója, első sora, dátum, példányszám, megjegyzés.

Biztonsági filmek:

Az intézmény 5.743 tekercs mikrofilmet őriz. Az Alkotmány u-i raktárban a klíma elromlott, ezért tárgyalásokat folytatnak a Magyar Országos Levéltárral, hogy a filmeket az óbudai részlegben letétként elhelyezik. A filmekhez dobozonkénti jegyzék van.

Fotótár:

A gyűjtemény kb. 500 darab fényképet tartalmaz. Csak azokat a fotókat tartják nyilván, amelyről meg lehet állapítani a személyazonosságot. A személyi fondokból is ki fogják szedni a fotókat és így bővítik a gyűjteményt. A fényképek savmentes borítékban találhatóak, és a nyilvántartásban fel van sorolva, hogy a fotó kit ábrázol.

Visszaemlékezések:

Ezek a dokumentumok számítógépen, darabszinten, név szerint vannak nyilvántartva.

A darabszintű nyilvántartást igénylő gyűjtemények – kivéve a hangtárt és a filmtárt – ugyanabban a raktárban találhatóak, ahol az iratok. A fényképekkel kapcsolatban konzultációt javasoltam Czikkely Tibor MOL állományvédelmi felelőssel.

2. A levéltári nyilvántartások és segédletek megléte, vezetésének helyzete:

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár a következő nyilvántartásokat vezeti:

- Beérkezési napló: ezt folyamatosan veztik és az alábbi rovatokat tartalmazza: sorszám, tárgy, kitől érkezett az anyag, év, mennyiség, őrzési egység. (Az adott évben történt gyarapodásokat külön-külön aktán is rögzítik)
- Kimenő anyagok naplója (Fogyatéki): sorszám, tárgy, hova került az anyag, év, mennyiség, őrzési egység rovatokat tartalmazza.

Rendelkeznek fondtörzskönyvvel, fondnyilvántartó lappal, fondösszeíval. Külön-külön megjelent a Politikatörténeti Intézet és Szakszervezeti Levéltár fondjegyzéke. Folyamatban van ennek egységesítése és megjelentetése.

A nyilvántartások számítógépes adatbázisának kiépítése is folyamatos feladat.

Az intézmény szakmai munkájának középpontjában a segédletkészítés áll. Repertóriumok és napirendi jegyzékek megjelentetésén dolgoznak. Legutóbb a Magyar Kommunista Párt vezető testületeinek napirendi jegyzékeit készítették el. Az ún. „Dokumentáció” cédulaanyagát, amely egy politikai adattár alapja (22 ezer nevet tartalmaz) számítógépre vitték. Ezt az anyagot folyamatosan bővítik és az összes személyi adatot be fogják vinni az adatbázisba, jelölve, hogy a nevekkal kapcsolatos információ hol található.

3. A kutatás helyzete

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár új kutatási szabályzatának elkészítése folyamatban van, a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló 10/2002. (IV.13.) NKÖM rendelet előírásait figyelembe véve.

Jelenleg a kutatóteremben a következő nyomtatványokat használják: kutatási kérelem, kutatói nyilatkozat, támogatói nyilatkozat, kérőlap, kutatási napló, őrzegy, nyilvántartás a kutatókról, fotómunkalap.

2002-ben 137 kutató – 936 alkalommal kutatott az intézményben, 2.463 őrzési egységet és 27 dobozt használtak fel munkájuk során. 2002. október elejéig 92 kutató 671 esetben volt a levéltárban.

A kutatóterem csütörtök kivételével minden nap ½ 9-16 óráig, pénteken 15³⁰-ig tart nyitva. Tervezik, hogy 2003-tól esetleg bevezetnek egy olyan napot, amikor hosszabb lesz a nyitvatartás. A kutatótermet 1998-ban korszerűsítették, amely jól felszerelt. Az összes segédlet a kutatók rendelkezésére áll. Xeroxozási lehetőség is van. Az 4/4-es xerox ára 80.- Ft/oldal. A másológép már hét éves, ennek cseréje indokolt.

4. A 2001-ben elnyert állami támogatás felhasználása és hasznosulása

2001-ben a költségvetési támogatásból az intézmény 2.711.500.-Ft-ot kapott a következő célok megvalósítására:

- 812.500.-Ft-ot tűzvédelmi és betörésjelző biztonsági rendszer felújítására,
- 500.000.-Ft-ot iratvásárlásra. (Az összegből a magyar szociáldemokrata emigráció dokumentumaiból sikerült 2,5 fm iratanyagot vásárolni – többek között Kéthly Anna, Peyer Károly, Medey István, Erőss Ferenc iratait)
- 600.000-Ft számítógépes program fejlesztésére,
- 133.000.-Ft-ot a számítógépes adatbevitelre,
- 666.000.-Ft-ot Bresztovszky Ede irathagyatékának rendezésére és hozzá levéltári segédlet készítésére.

A fenti összeget a célnak megfelelően használták fel, az elszámolás megtörtént.

2002-ben 2.277.000.-Ft-ot kaptak a költségvetési támogatásból, iratrendezésre, segédletkészítésre, számítógépes adatbevitelre és szakkönyvek vásárlására.

A veszélyeztetett levéltári anyag megmentésére kiírt pályázaton sem 2001-ben, sem 2002-ben nem vettek részt.

Meg kell említenem, hogy a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár többször pályázott sikertelenül a szakszervezeti iratanyag selejtezésére és rendezésére. A pályázatot a bíráló bizottság nem fogadta el azzal, hogy a Szakszervezeti Levéltár – még mint önálló intézmény – 1998-ban iratrendezésre és kapcsolatos megbízási díjakra 1.700.000.-Ft-ot, segédletkészítésre és kapcsolatos megbízási díjakra 700.000.-Ft-ot kapott. Az anyag 1999-ben került a Politikatörténeti Levéltárba. A szakszervezeti változások következtében bekerült iratok sok duplomot és értéktelen iratot tartalmaznak, amelyeket selejtezni kell. Habár ezt a munkát, - a duplum anyagok kiszedését megkezdték - azonban eddig 40 fm-t sikerült átnézni és a levéltár jelenlegi személyi állománya nem teszi lehetővé a munka gyorsabb üteművé tételét. A feladathoz el kell készíteni és jóvá kell hagyatni egy selejtezési tervet, amely tartalmazza az előforduló ügyköröket és ennek alapján kell majd a munkát elvégezni.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár továbbra is nyilvános magánlevéltárként működik az 1995. évi LXVI. törvény 30.§ – ban foglaltak szerint. A levéltári anyag őrzése és kezelése a törvényes előírásoknak megfelel, a kutatás feltételei biztosítottak. A levéltár színvonalas feltáró munkája elősegíti az 1945 utáni időszak feldolgozását, ismertté tételét.

Budapest, 2002. november 13.

Dr. Kisasszony Éva

szakfelügyelő

It szakfelügyelői jelentést elfogadom.

Bp., 2002. november 14.

Zalai Katalin